



Complexnummer: 509935

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Schaloen

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

509934, 509936, 509937, 509938, 509940, 527872

Woonplaats

Schin op Geul

Gemeente

Valkenburg aan de Geul

Provincie

Limburg

Locatie van het hoofdobject

Oud-Valkenburg 7, 6305 AA te Schin op Geul

Complexomschrijving

Omschrijving complex

De buitenplaats Schaloen bestaat uit een in oorsprong middeleeuws omgracht complex van kasteel en bijgebouwen, waaronder een watermolen; er is sprake van een eenvoudige parkaanleg met een oprijlaan, enkele oude solitairbomen en een (voormalige) moestuin. De buitenplaats ligt ten oosten van het dorp Valkenburg op de zuidoever van de Geul; het complex wordt aan de noordkant begrensd door de Geul, ten oosten door agrarische gronden van derden en de tot het complex behorende beukenlaan (zie onder 2), aan de zuidkant door de weg van Valkenburg naar Schin op Geul en aan de westzijde door de Molenbeek en weidegrond van derden. Het complex bestaat uit: KASTEEL (1), PARKAANLEG (2), BIJGEBOUWEN (3), BRUGGEN en KEERMUREN (4), HEKKEN (5) EN DUIKER (6).

De nieuwe bakstenen aanlegplaats met trap tussen het zwanenhuisje en de tiendschuur (zie onder 3) behoort niet tot de beschermenswaardige onderdelen, evenmin als de moderne inrichtingen van de tuin bij het kasteel, van de bloementuin direct ten noorden van de molen en de moestuin.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding der onderdelen aangegeven.

Waardering

De historische buitenplaats Schaloen is van algemeen cultuurhistorisch belang vanwege de ouderdom, de bijzondere architectuur van kasteel en bijgebouwen en de markante situering in het dal van de Geul en de Molenbeek.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Monumentnummer*: 509934

| | |
|------------------------|---------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 22 maart 2000 |
| Kadaster deel/nr | 82817/66 |

| | | | | | | | |
|-----------------------------|------------------------|---------------------------|-------------------------------|---------------------|--------------------|------------------|----------------|
| <i>Woonplaats*</i> | <i>Gemeente*</i> | <i>Provincie*</i> | | | | | |
| Schin op Geul | Valkenburg aan de Geul | Limburg | | | | | |
| <i>Straat*</i> | <i>Nr*</i> | <i>House letter*</i> | <i>Toev.*</i> | <i>Postcode*</i> | <i>Woonplaats*</i> | <i>Situering</i> | <i>Locatie</i> |
| Oud-Valkenburg | 7 | | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 7 A | A | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| <i>Kadastrale gemeente*</i> | <i>Sectie*</i> | <i>Kadastraal object*</i> | <i>Appartement aanduiding</i> | <i>Grondperceel</i> | | | |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1185 | | | |

Omschrijving**

Omschrijving

Omgracht KASTEEL, in wezen 16e eeuws en later: jaartalankers 1656 in westgevel; in 1893 en -94 door Cuypers ingrijpend gerestaureerd en veranderd; het huis ligt op een eiland en heeft een rechthoekige plattegrond en is opgetrokken in mergel; twee verdiepingen op hoog onderhuis onder leingedekt wolfdak; op de hoeken van de oostgevel achthoekige arkeltoentjes, aan de voorgevel (= zuidgevel) een rond arkeltoentje, dat één verdieping lager ontspringt dan de beide andere. Meerruitsvensters. Op de noordwesthoek een ronde hoektoren met octagonale spits. Aan voorzijde toegangstrap op L-plattegrond met bordes naar belle-etage; rijke smeedijzeren leunigen, recent geheel gerestaureerd.

Waardering

KASTEEL van algemeen belang

- vanwege de ouderdom
- vanwege de architectuur
- vanwege de markante ligging in het landschap.

| | | |
|--------------------------------|-----------------------|----------------|
| <i>Hoofdcategorie</i> | <i>Subcategorie</i> | <i>Functie</i> |
| Kastelen, landhuizen en parken | Kasteel, buitenplaats | Kasteel |

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Monumentnummer*: 509936

| | |
|------------------------|---------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 22 maart 2000 |
| Kadaster deel/nr | 82817/70 |

| | | |
|--------------------|------------------------|-------------------|
| <i>Woonplaats*</i> | <i>Gemeente*</i> | <i>Provincie*</i> |
| Schin op Geul | Valkenburg aan de Geul | Limburg |

| | |
|---------------------|----------------------------|
| <i>Locatiennaam</i> | <i>Locatieomschrijving</i> |
| Oud-Valkenburg | |

| <i>Kadastrale gemeente*</i> | <i>Sectie*</i> | <i>Kadastraal object*</i> | <i>Appartement aanduiding</i> | <i>Grondperceel</i> |
|-----------------------------|----------------|---------------------------|-------------------------------|---------------------|
| Oud-Valkenburg | A | | | 1018 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1381 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1211 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1185 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1380 |

*Omschrijving***

Omschrijving

PARKAANLEG, bestaande uit

- lanen
- terrein binnen de gracht
- moestuin en voorterrein
- weilanden

ad a.: er zijn twee lanen: de oprijlaan en de beukenlaan; beide tracées XVIII of ouder. De oprijlaan loopt in visuele zin vanaf de weg recht op het kasteel af; in fysieke zin buigt hij na de Molenbeek af naar de toegangsbrug (zie onder 4); het rechte stuk tussen de weg en de beek is geasfalteerd en beplant met linden, die in een tunnelvorm gesnoeid zijn; langs de linden een lage meidoornhaag. De beukenlaan begint in de bocht van de oprijlaan, loopt eerst oostwaarts en dan via een haakse bocht in noordelijke richting naar de Geul, waar hij eindigt; hij heeft een puin-grindverharding.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



ad b.: het terrein binnen de gracht bestaat uit twee eilanden: het kasteleiland en het eiland, waarop de bijgebouwen rond het voorplein staan, met uitzondering van de watermolen; de eilanden zijn verbonden door een brug (zie onder 4); de gracht heeft de vorm van een 8. Aan de voorzijde van het kasteel ligt een moderne tuin; de rest van het eiland bestaat uit gras met een enkele solitairboom: het restant van een landschappelijke aanleg. De inrichting van het eiland met de bijgebouwen is modern en aangepast aan de horeca-bestemming van de gebouwen; slecht twee oudere solitaire resteren.

ad c.: de moestuin ligt ten westen van de oprijlaan tussen de weg en de Molenbeek en is omringd door een meidoornhaag; er is een nieuwe bestemming, nl. heemtuin; alleen de plek en de oude haag van de moestuin zijn derhalve beschermd. Het zgn. voorterrein ligt ten noorden van de moestuin tussen de gracht en de beek; het bestaat uit een parkeerterrein en een nieuw aangelegde bloementuin, die niet beschermenswaard is; naast de parkeerplaats staan twee oude monumentale paardekastanjes; verder nog enkele oude bomen.

ad d.: de rest van het complexgebied, i.e. het gebied buiten de gracht, tussen de beukelaan en de beide beken, Geul en Molenbeek, met uitzondering van het genoemde voorterrein, bestaat uit lichtgeaccidenteerde weilanden, waarvan een groot deel vroeger boomgaard was; hier en daar staan nog fruitbomen; verder staan er met name ten noorden van het kasteel ook nog solitaire loof- en naaldbomen.

Waardering

PARKAANLEG van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

- vanwege de cultuurhistorische en landschappelijk-visuele waarden.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg



Monumentnummer*: 509937

| | |
|------------------------|---------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 22 maart 2000 |
| Kadaster deel/nr | 82817/102 |

| Woonplaats* | | Gemeente* | | Provincie* | | | |
|----------------------|---------|------------------------|------------------------|------------|---------------|-----------|---------|
| Schin op Geul | | Valkenburg aan de Geul | | Limburg | | | |
| Straat* | Nr* | House letter* | Toev.* | Postcode* | Woonplaats* | Situering | Locatie |
| Oud-Valkenburg | 5 | | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 1 | | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 9 | | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 A | A | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 B | B | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 C | C | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 D | D | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 E | E | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 F | F | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 G | G | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 H | H | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 I | I | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 J | J | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 K | K | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 L | L | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 M | M | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 N | N | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 O | O | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Oud-Valkenburg | 11 P | P | | 6305 AA | Schin op Geul | | |
| Kadastrale gemeente* | Sectie* | Kadastraal object* | Appartement aanduiding | | Grondperceel | | |
| Oud-Valkenburg | A | | | | 1211 | | |
| Oud-Valkenburg | A | | | | 1380 | | |
| Oud-Valkenburg | A | | | | 1381 | | |

Omschrijving**

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Omschrijving

BIJGEBOUWEN, bestaande uit

- a. poortgebouw
- b. tiendschuur
- c. economiegebouw
- d. zwanenhuisje
- e. watermolen

ad a.: poortgebouw, XVII-XVIII; rechthoekig gebouw, grachtzijde en korte gevels van mergel, voorpleingewel baksteen met speklagen van mergel; geknikt schilddak met leien; de poortdoorgang oostelijk van het midden in de voorgevel; in de doorgang op de muren links en rechts een geschilderde tekst: PAX HUIC DOMUI en NOBISCUM EST DEUS; boven de poort aan voorgevelzijde een driehoekig fronton met drie kleine ramen; daarboven een achthoekige dakruiter met uivormige dak; houten poortdeuren met hang- en sluitwerk, zeer waarschijnlijk naar ontwerp van Cuypers, XIXd. Ronde hardstenen schampstenen bij poortdeuren. Het poortgebouw sluit het voorplein aan de zuidkant af en is met het economiegebouw verbonden door een korte tuinmuur bekroond door een trapgevel; muur in mergel en baksteen; midden in de muur een rond houten poortdeurtje.

ad b.: tiendschuur, XVII-XVIII, op rechthoekige plattegrond; mergel, alleen de voorpleingewel met speklagen; zadeldak met rode pannen; sluit het voorplein aan de noordzijde af. De schuur is met het economiegebouw verbonden door een korte muur in mergel; daarin een houten deur.

ad c.: aan de westzijde van het voorplein staat het langgerekte economiegebouw, door twee boven het zadeldak uitstekende trapgevels verdeeld in drie delen van ongeveer dezelfde lengte; ook getrapte eindgevels; mergel, alleen aan voorpleinzijde, evenals bij poortgebouw en tiendschuur, speklagen. Dak met rode pannen gedekt. Aan voorpleinzijde in het midden van het middendeel boven één van de ronde poorten een gebogen fronton met oeil de boeuf; ankerjaartal 1701, in sluitsteen van één van de ronde deuren het jaartal 1738 met de naam Hoen - Beissel. Aan achterzijde loodrecht op het gebouw een korte tuinmuur van mergel in twee hoogten; het laagste deel eindigt bij de gracht; bij de gevel een lichtgetoogd houten poortdeurtje. De muur staat in het verlengde van de zuidelijke trapgevel, niet zijnde de eindgevel.

ad d.: het zwanenhuisje, XVIII, is een klein rechthoekig gebouwtje van mergel onder een ingezwenkt schilddak met grijze pannen; diende ooit als nachthok voor watervogels; het staat op het voorplein tussen kasteel en economiegebouwen met één langgevel in de gracht.

ad e.: de watermolen, XVII en ouder; enkele veranderingen aan dakranden, XIXcd; rechthoekig gebouw van baksteen en mergel, geheel wit geverfd; uitzwenkend schilddak met lei; aan west en oostzijde aanbouwen onder lessenaarsdak met grijze pannen; de noordgevel heeft een korte uitspringende ingangspartij met topgevel; aan de zuidkant de aanbouw met sluiscolkmuren en molenrad; de molen staat op de noordoever van de Molenbeek precies ten zuiden van het kasteel; in de noordgevel het jaartal 1699.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Waardering

BIJGEBOUWEN van algemeen belang

- vanwege de ouderdom
- vanwege de architectuur
- vanwege de cultuurhistorische waarden.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie



Monumentnummer*: 509938

| | |
|------------------------|---------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 22 maart 2000 |
| Kadaster deel/nr | 82816/76 |

| | | |
|--------------------|------------------------|-------------------|
| <i>Woonplaats*</i> | <i>Gemeente*</i> | <i>Provincie*</i> |
| Schin op Geul | Valkenburg aan de Geul | Limburg |

| | |
|---------------------|----------------------------|
| <i>Locatiennaam</i> | <i>Locatieomschrijving</i> |
| Oud-Valkenburg | |

| | | | | |
|-----------------------------|----------------|---------------------------|-------------------------------|---------------------|
| <i>Kadastrale gemeente*</i> | <i>Sectie*</i> | <i>Kadastraal object*</i> | <i>Appartement aanduiding</i> | <i>Grondperceel</i> |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1380 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1381 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1185 |

*Omschrijving***

Omschrijving

BRUGGEN en KEERMUREN, XVII-XVIII; alles in mergel; er zijn twee bruggen: de toegangsbrug over de gracht naar het poortgebouw en de brug die de twee eilanden binnen de gracht verbindt. De toegangsbrug heeft 6 bogen en een lage borstwering met een rollaag van afgeronde mergelblokken; bestrating van keien. De brug verkeert technisch in zeer slechte staat. De andere brug heeft geen togen, maar een onder waterniveau liggende duiker; de borstwering is ong. 50 cm. hoog en heeft een platte afdeklaag van mergel; aan voorpleinzijde op de borstwering links en rechts een liggende leeuw in mergel, XVII-XVIII. Verharding met grind. Er zijn drie stukken keermuur: een stuk van ong. 8 m. vanuit de oostpijler van het toegangshek in zuidoostelijke richting langs de gracht; het tweede stuk tussen de noordpunt van de oostgevel van het poortgebouw en de brug tussen de twee eilanden; borstwering even hoog als die van brug; het derde stuk, ook even hoog als de andere borstweringen, loopt vanaf die brug zuidelijk om het kasteleiland en eindigt abrupt ten zuidoosten van het kasteel; verder heeft het eiland een glooiende grasoever; op het snijpunt van de keermuur en het denkbeeldige verlengde van de linden(= oprij)laan een monumentale aanlegplaats (of bruggehoofd?): twee lage ronde zuilen met cannelures, opgebouwd uit trommels; daarop een bolbekroning; de zuilen op ronde uitkragingen van de keermuur; alles in mergel; tussen de zuilen een nieuw smeedijzeren hek.

Waardering

BRUGGEN en KEERMUREN van algemeen belang

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



- vanwege de ouderdom

- als cultuurhistorisch en functioneel onderdeel van het complex.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Brug(L)



Monumentnummer*: 509940

| | |
|------------------------|---------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 22 maart 2000 |
| Kadaster deel/nr | 82815/190 |

| | | |
|--------------------|------------------------|-------------------|
| <i>Woonplaats*</i> | <i>Gemeente*</i> | <i>Provincie*</i> |
| Schin op Geul | Valkenburg aan de Geul | Limburg |

| | |
|---------------------|----------------------------|
| <i>Locatiennaam</i> | <i>Locatieomschrijving</i> |
| Oud-Valkenburg | |

| <i>Kadastrale gemeente*</i> | <i>Sectie*</i> | <i>Kadastraal object*</i> | <i>Appartement aanduiding</i> | <i>Grondperceel</i> |
|-----------------------------|----------------|---------------------------|-------------------------------|---------------------|
| Oud-Valkenburg | A | | | 1018 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1211 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1380 |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1381 |

*Omschrijving***

Omschrijving

HEKKEN, XVIIIId; er zijn 4 hekken; een 5e hek is XIXc. Het toegangshek: twee bakstenen kruispijlers met bossingen en vierkante vaasbekroningen in mergel; de pijlers zijn aan de buitenzijde via korte hol-ingezwenkte muurtjes verbonden met lagere pijlers van hetzelfde type; hier ontbreken de bekroningen; geen hekvlugels; het hek staat aan het begin van de toegangsbrug. Aan de voet van de pijlers achtkantige schampstenen, die sikkelvormig in een punt toelopen. Twee identieke hekken: één als westelijke afsluiting van het voorterrein; dit hek leidt nu naar de tuin van een huis, dat niet tot het complexgebied behoort, en één bij de haakse bocht van de beukenlaan; beide hebben nieuwe houten hekvlugels en pijlers van nagenoeg hetzelfde type als die van het toegangshek. Het vierde hek is de toegang naar de moestuin; vierkante pijlers geheel in mergel; knopvormige bekroning; nieuwe vleugels in hout; het hek staat direct naast de oprijlaan aan de westkant. Het vijfde hek, XIXc, is van ijzer en leidt van het voorterrein naar de weiden ten westen van het kasteel; het heeft dunne ronde spijlen, die om en om eindigen in pijlpunten. Het hek staat naast de gracht.

Waardering

HEKKEN van algemeen belang

- vanwege de ouderdom

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



- vanwege de architectuur
- als cultuurhistorisch onderdeel van het complex.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie



Monumentnummer*: 527872

| | |
|------------------------|------------------|
| Status | rijksmonument |
| Inschrijving register* | 01 november 2004 |
| Kadaster deel/nr | 82746/44 |

| | | |
|--------------------|------------------------|-------------------|
| <i>Woonplaats*</i> | <i>Gemeente*</i> | <i>Provincie*</i> |
| Schin op Geul | Valkenburg aan de Geul | Limburg |

| | |
|---------------------|----------------------------|
| <i>Locatiennaam</i> | <i>Locatieomschrijving</i> |
| Oud-Valkenburg | |

| | | | | |
|-----------------------------|----------------|---------------------------|-------------------------------|---------------------|
| <i>Kadastrale gemeente*</i> | <i>Sectie*</i> | <i>Kadastraal object*</i> | <i>Appartement aanduiding</i> | <i>Grondperceel</i> |
| Oud-Valkenburg | A | | | 1018 |

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 6: DUIKER

In mergel uitgevoerde DUIKER, bestaande uit twee naast elkaar gelegen tunneltjes, gebouwd haaks onder de oostelijke met beuken beplante singel. De duiker werd omstreeks 1875 gebouwd en werd aan de oostzijde aan weerszijden voorzien van een in mergel uitgevoerde keermuur, aangebracht ter versteviging en bescherming van het talud van de singel. De zuidelijke doorlaat is groter dan de noordelijke doorlaat. Over het mergel tongewelf van de zuidelijke doorlaat is een mantel van baksteen aangebracht. De duiker is gebouwd als doorlaat voor de Geul, wanneer deze buiten de oevers trad. Het is mogelijk dat de zuidelijke doorlaat tevens als doorlaat van vee heeft gediend van de parkweide ten zuiden van Kasteel Schaloen en de weilanden ten oosten van Genhoes en vice versa.

Waardering

DUIKER is van algemeen belang:

- wegens de zeldzaamheidswaarde;
- wegens de doelmatige vormgeving en het materiaalgebruik;
- wegens de ouderdom;
- wegens de betekenis voor de geschiedenis van de waterhuishouding.

| | | |
|--------------------------------|-------------------------|----------------|
| <i>Hoofdcategorie</i> | <i>Subcategorie</i> | <i>Functie</i> |
| Kastelen, landhuizen en parken | Tuin, park en plantsoen | Brug(L) |

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument